

Rajalta rajalle, maailman pisin

Aamuauringon kultainen elonkehrä kurkisteli ystävällisesti huurteisten koivujen lävitse. Sen tuskin aistittava lämpö irrotteli jääkiteitä koivujen oksistosta. Pysähdyin ihailemaan kimaltelevien lumikeijujen tanssia häikäisevän puhtaalle hangelle. Kultaisen säihkeen takana tykkyiset kynttiläkuuset heijastelivat valkean ja sinisen sävyjä. Nojailin parta jäässä ja pipo kuurassa sauvoihini. Kotvan kuluttua äänettömän retriittini rikkoi lähestyvien suksien suihke.

- *You are really enjoying!*

Niinpä. Slovenialainen Tomaz Furlan aavisti ajatukseni ja jatkoi voinnistani turhia kyselemättä omaa taivaltaan erämaan rauhasta nautiskellen peninkulmaiselle aavalle. Muita kulkijoita ei ollut näköpiirissä.

Rajalta rajalle, *Border to border* on maailman pisin huollettu laturetki Venäjän rajalta Kuusamosta Taivalkosken, Pudasjärven, Ranuan ja Keminmaan erämaita Ruotsin rajalle Tornioon. Seitsemän päivää perinteiseen tapaan hiihtäen Suomen poikki matkaa kertyy 444 kilometriä, vähän yli tai reilustikin alle kunnon mukaan. Hiihtoa ei juuri mainosteta, sillä taigan taian houkuttelemia osanottajia tulee maailmalta vuosi vuodelta yhä enemmän.

Viime talvena lähtöjä oli jo neljä. Olin mukana viimeisessä, RR4:ssä 13.-19.3.2005. Meitä oli 70 kymmenestä maasta, kaukaisin aina Alaskasta asti. Retken kokonaishinta oli 615,60 euroa plus matkat. Matkustin junalla Ouluun, sieltä bussilla Kuusamoon ja kotimatalla junalla Oulusta Tampereelle.

Marian ilmestymispäivänä meidän piti päästä Oivangin nuorisokeskuksessa vietetyn yön jälkeen ladulle Saunavaarasta klo 8 pintaan, mutta ilmailuliikenteessä ilmenneiden vaikeuksien takia lähtö siirtyi parilla tunnilla: Piti noutaa lentomatalla kadonneet hiihtimet Kuusamon lentoasemalta slovenialaisille. Saunavaaran laelta avautuivat huikat näköalat karelianismin itänaapurille menetettyihin maisemiin Paanajärvelle asti. Tuohitorveaan töräyttelevää paimenpoikaa ei sentään näkynyt. Pakkanen lautui aamun paristakymmenestä asteesta auringon ansiosta puoleen, mutta kiristyi taas iltahämärissä. SPA Hotel Kuusamon hirsimökin lämpimiin suojiin sujuttelin klo 18 tietämissä. Etapin pituudeksi järjestäjät ilmoittivat 63 km, mutta aina tarkat saksalaiset gps -laitteineen sanoivat sen olleen melko tarkkaan 70 km.

Kuusamosta lähdettiin taipaleelle 24 asteen pakkasessa, minkä aurinko taas reilusti puolitti tasaista saksalaisten rakentamaa sotilastietä noudattelevaa latua sujuteltaessa. Hotelli Herkkoon Taivalkoskelle taivalta kertyi reilusti seitsemän peninkulmaa. Kolmannen päivän aurinkoinen urakka oli kuuden peninkulman mittainen Pudasjärven Syötekeskukseen, viimeinen nousu herraskaisesti hiihtohissillä.

Koillismaan mikroilmastojen kummallisuuksiin pääsin tutustumaan Pirkan Hiihdon mittaisella matkalla Ranualle.

Ylhäällä Syötekeskuksen mittarissa oli aamutuimaan vain 14 astetta pakkasta, mutta maisema tunturin laelta kairaan näytti hyttävältä. En lähtenyt suksilla pitkään, kylmään laskuun, vaan kävelin suorinta reittiä alas ladulle. Siellä kohtaamani alkuasukas kertoi hänen kotimittarinsa näyttäneen juuri 27 miinusta. Goretex -vaelluspuvussa ja

lampaannahkakintaissa tarkenin hyvin, vaikka jossakin ladun notkelmassa saksalaiset olivat mitanneet peräti -38.

Onneksi kuulin sen vasta oluttuopin ääressä Ranualla. Koska Ilveslinnan respassa oli ainoa matkalla kohtaamani yleisöpuhelin, päätin kännykättömänä antaa sillä väliaikatietoja kotiin raikashenkisestä hiihtoretkestäni. Se ei kuitenkaan onnistunut, sillä minulla ei ollut markan eikä vitosen kolikkoja mukanani, pelkkiä euroja ainoastaan.

Hotelli Ilveslinnasta hiihdeltiin 44 km kasarmimajoitukseen Ruonan koululle. Minulle yö kerrossängyssä sopi paremmin kuin ahdas, hienhajuinen hotellimajoitus. Sauna pihan perällä oli ihan oikea jatkuvalämmitteinen ja puusee pakasteinen. Ruokakin oli maukkaamman makuista kuin hotellien perusmenyyt. Uni maittoi omassa makuupussissa myös kuudennen hiihtopäivän, vajaan kuuden peninkulman jälkeen Honkamaan seurakuntakeskuksen salin lattialla.

Viimeinen hiihtopäivä viinintuottajameppi Paavo Värysen kotikonnuilta Keminmaalta Ruotsin rajalle Tornion Kaupunginhotelliin oli rapiat 75 kilometriä, loppumatka vastatuulen umpeuttamalla latu-uralla jäällä. Sen rasiukset huuhdeltiin porukalla kurkusta alas tutustumiskäynnillä Lapin Kullan panimossa. Päätöspäivällisen tunnelmaa lienee turha ylistää. Monotansseissa sitkeimmät sinnittelivät aamutunneille asti.

Rajalta rajalle hiihdossa pääasia on nauttia erämaan rauhasta kiirettä pitämättä, mutta vauhdin hurmaakaan ei sakon uhalla kielletä. Sotilaallisia hiihtoletkoja ei syntynyt. Havaintojeni mukaan aviopuolisotkin hiihtelivät osin omia aikojaan. Kaksi bussia huolsi ja poimi matkalta päivittäin osa-aikahiihtelijät. Moottorikelkka ajoi edellä ja toinen perässä, mutta tiukasti ohjeiden mukaisesti niin kaukana, ettei peltipaillakan häiritsevä ääni kuulunut. Puhtaan hangen luontopäiväkirjan merkinnät kertoivat, että arktisessa erämaassa oli liikkeellä muitakin luonnonvaraisia lajeja kuin *homo sapiens*.

Matti Mänttari.

(kuvateksti)

Kuusamon Saunavaaran laelta avautui näköala Pariisin rauhassa pakkoluovutettuihin maisemiin aina Paanajärvelle asti.